

N:o 30.

Ank. till Riksd. Kansli den 17 April 1877, kl. 10 f. m.

*Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9,
angående lönetursberäkning vid elementarläroverken för
akademisk docent, som icke är innehafvare af docent-
stipendium.*

I motion N:o 143 har Herr *R. Ehrenborg* på anförda skäl hemställt:
»att Riksdagen må i underdånig skrifvelse uttala såsom sin mening,
att tillgodoräknande för akademisk docent, vid hans öfvergång^o i elemen-
tarläroverkets tjenst, af högst fem år af den tid, han deltagit i under-
visningen vid universitet, må medgifvas jemväl för de docenter, hvilka
icke innehaft docentstipendium men dock ådagalägga sig hafva vid uni-
versitet utöfvat lärareverksamhet såsom universitetslärare».

Såsom bekant är, har innevarande Riksdag för sin del beslutat, att
akademisk docent, som är stipendiat, må, derest han öfvergår i elemen-
tarläroverkets tjenst, för den tid, han vid universitetet såsom lärare vi-
stas, intill högst fem år få göra sig till godo lönetursberäkning för upp-
flyttning i högre lönegrad vid elementarläroverket. Detta beslut afser
endast innehafvare af docentstipendium. Frågan om dylik lönetursberäk-
ning *äfvén* för docent, som *icke* innehar docentstipendium, har sålunda
af Riksdagen lemnats öppen. I fråga om billigheten och befogenheten af
hvad motionären här åsyftar, torde böra ihågkommas, att en vid univer-
sitetet anställd docent är alldeles lönlös men det oaktadt skyldig att en-
skildt meddela akademisk undervisning. Visserligen eger han att för
denna enskilda undervisning betinga sig skälig vedergällning; men samma
rättighet eger *äfvén* aflönad akademisk lärare att betinga sig vedergäll-

ning för de privata föreläsningar eller den annorledes inrättade enskilda undervisning, som han till den akademiska ungdomens tjänst är skyldig att bestrida (Jfr. Statuter för universiteten § 119). Akademidocenten skall emellertid, vare sig att han åtnjuter docentstipendium eller ej, städse hålla sig beredd att, då sådant åstundas, biträda ungdomen genom vetenskaplig undervisnings meddelande i sitt ämne. Dessutom är han, oberoende deraf om han har stipendium eller icke, skyldig att, om så påfordras, genom öfvertagande af vikariat bestrida äfven offentlig undervisning. Nu gällande statuter för universiteten föreskrifva nemligen i § 113, att »hvarje fakultet och sektion är pliktig att genom de lärare, som vid densamma äro anstälde, ombesörja undervisningen i de till fakulteten eller sektionen hörande läroämnen». Äfven den stipendielöse docenten är alltid, lika väl som den stipendieförsedde, stäld på expektans i afseende å skyldighet att inträda i tjänstgöring såsom vikarie.

Skilnaden emellan en med stipendium försedd och en stipendium icke åtnjutande docents ställning är alltså den, att den förre har såsom vikariatsexpektant icke blott ett årligt stipendium på 1,500 kronor utan äfven en intill fem år sig sträckande lönegradsberäkning i afseende å framtida tjänst vid elementarläroverken, den senare deremot har hvarken den ena eller den andra af dessa förmåner, utan är inskränkt till att med den förre dela rättighet till erhållande af tjänstgöringspenningar vid fall af verklig vikariattjänstgöring. Nu är emellertid uppenbart, att, derest docent finnes för hvarje läroämne anställd, likväl, då docentstipendierna i hvarje fakultet och sektion äro *färre* än de ordinarie professurerna, *några* undervisningsämnen alltid *måste* vara i saknad af docent, som är med stipendium försedd. Sålunda måste alltid för dessa ämnen de docenter, som kunna vara i dem anstälde, fastän de icke åtnjuta docentstipendium, lika fullt stå aldeles på samma sätt som stipendiaterna beredde att vid förfall för professoren inträda i dennes tjänstgöring. Tydligt är, att i sådant fall den stipendium icke innehafvande docenten kommer att fastän stäld i samma grad af beredskap, ändock gå miste om en uppmuntran och en förmån, som är stipendieinnehafvaren tillförsäkrad, och det oaktadt händelsen kan vara den, att emellan den enes och den andres ålder eller vetenskapliga duglighet och förtjänst icke är någon nämnvärd skilnad. Äfven det fall kan inträda, att två eller flera docenter, lika både till ålder och förtjänst, äro i *samma ämne* anstälde. Bland desse *kan icke mer än en* komma i åtnjutande af stipendium. Skulle då så hända, att stipendiatens tjänstgöringsskyldighet under hela tiden för stipendiets innehafvande icke behöfde tagas i anspråk, hade alltså inträffat det, att af två eller flere i ålder och förtjänst jemngode docenter en

enda med fullkomligt förbigående af de andre blefve utan i anspråk tagen offentlig verksamhet tillerkänd förmåner, af hvilka de andre i både skicklighet och undervisareflit jemngode kamraterna gått i fullständig mistning. Att så mer eller mindre kan komma att ske är naturligt, då stipendierna äro få, åtminstone färre än de ämnen, för hvilka ordinarie professurer äro inrättade. Men så bjert behöfde ej ojemnheten vara. Om den stipendium icke innehafvande docenten, hvilken eger förtjensten af väl vitsordade lärareverksamhet vid universitetet, finge sig tillförsäkrad den ena af de två expektansförmåner, som åtnjutas af stipendiaten, nemligen förmånen af lönetursberäkning i och för tjänst vid elementarläroverken, så vore dermed dels en alltför väl behöflig uppmuntran gifven åt unge skicklige män att såsom docenter egna sig åt fortsatt vetenskaplig utbildning vid universitetet, dels en för både vetenskapen och undervisningen helsosam möjlighet beredd för öfvergång från lärarebefattning vid universitetet till lärarebefattning vid elementarläroverket. Af båda dessa fall skulle såväl vetenskapen som undervisningen icke kunna annat än hemta önskvärd förmån. Om deremot *all* uppmuntran för docent, som icke är innehafvare af docentstipendium, uteblefve, skulle en följd deraf onekligen kunna blifva den, att tillräckligt antal docenter, som behöfde att för bestridande af vikariat tagas i anspråk, icke vore vid inträffande behof att tillgå. Ett sådant förhållande skulle uppenbarligen komma att vara till stort men för universitetets verksamhet.

På grund häraf får Utskottet, med instämmande i hvad motionären yrkat, hemställa,

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det sådana åtgärder vidtagas, genom hvilka rättighet beredes för akademidocent, som icke är innehafvare af docentstipendium, att, i händelse han öfvergår i elementarläroverkets tjänst, för bestämmande af lönegrad räkna sig till godo högst fem år af den tid, han styrker sig hafva till vederbörande fakultets belåtenhet verkat såsom lärare vid universitetet.

Stockholm den 16 April 1877.

På Utskottets vägnar:

C. V. LINDER.
